

ОДНОШЕВНА Ольга Олександрівна

УДК: 338.439.4:634:631.151

**ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ТА ПЕРЕРОБКИ
ПРОДУКЦІЇ САДІВНИЦТВА НА ЗАСАДАХ ІНТЕГРАЦІЇ
ГОСПОДАРЮЮЧИХ СУБ'ЄКТІВ**

**08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)**

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Дисертацією є рукопис.
Робота виконана в Дніпропетровському державному аграрно-економічному університеті

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
МЕЛЬНИК Леонід Юхимович,
Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет Міністерства освіти і науки України, професор кафедри економічної теорії та економіки сільського господарства.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
ГАРКУША Олексій Миколайович,
Миколаївський національний аграрний університет Міністерства аграрної політики та продовольства України, професор кафедри управління виробництвом та інноваційною діяльністю підприємств;

доктор економічних наук, професор
ІРТИЩЕВА Інна Олександрівна,
Одеська національна академія харчових технологій Міністерства освіти і науки України, професор кафедри економічної теорії та фінансово-економічної безпеки.

Захист відбудеться «26» листопада 2014 р. о 13.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.088.04.Одеської національної академії харчових технологій за адресою: 65039, м. Одеса, вул. Канатна, 112.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Одеської національної академії харчових технологій за адресою: 65039, м. Одеса, вул. Канатна, 112.

Автореферат розісланий «24» жовтня 2014 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

І.С. Кайтанський

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В Україні останнім часом спостерігається дестабілізація тенденції обсягів та структури раціону продуктів харчування. Рівень споживання не відповідає встановленим раціональним нормам. Відбувається заміщення продуктів тваринного походження, плодів та ягід на картоплю, хлібобулочні вироби, цукор та рослинну олію. Разом з тим невід'ємною складовою здорового харчування, а отже і здоров'я громадян є включення у раціон харчування населення свіжих овочів та фруктів у достатній кількості, чого можна досягти за рахунок правильно організованої системи ведення та розвитку галузі садівництва. Сучасна система ведення садівництва в Україні знаходиться на менш низькому технічному та технологічному рівнях порівняно з постіндустріальними країнами світу.

Сучасна критична ситуація, що склалася в садівничій галузі об'єктивно потребує впровадження якісних змін щодо вирішення проблеми попиту та пропозиції плодово-ягідної продукції. Важкий фінансовий стан більшості садівничих підприємств обумовлений відсутністю необхідної кількості матеріально-технічних ресурсів та їх неоптимальним розміром, низьким рівнем організації та управління виробництвом, відсутністю сучасної системи зберігання продукції у свіжому вигляді, а також налагодженої системи збуту. Все це в комплексі прямо пропорційно впливає на низьку ефективність розвитку вітчизняної галузі садівництва.

Значна кількість публікацій вітчизняних і закордонних вчених присвячено дослідженню питань ефективності виробництва та переробки продукції садівництва на засадах інтеграції господарюючих суб'єктів. Серед них наукові праці В.Г. Андрійчука, Л.О. Барабаш, Т.Г. Беня, І.П. Белоусова, І.С. Борисової, М.П. Гуменюка, І.Ю. Коваленка, Л.Ю. Мельника, Л.М. Пархоменка, Гаркуші О.М., Іртищевой І.О.

Питаннями підвищення ефективності виробництва плодово-ягідної продукції займалися Л.О. Болтянська, О.Ю. Єрмаков, І.К. Кудренко, С.П. Медведєв, В.А. Рудьєв, Рибаків О.В. Сало, В.М. Соченко, В.С. Уланчук, В.І. Чорнодон.

За останні роки вчені-економісти зробили вагомий внесок щодо детального дослідження стану розвитку галузі садівництва, аналізу найбільш проблемних аспектів щодо виробництва, збору, зберігання та реалізації плодово-ягідної продукції, обґрунтуванню напрямів інтеграційних перспектив галузі. Однак проблема ефективності виробництва та переробки продукції садівництва в умовах транзитивної економіки залишається недостатньо розкритою.

Враховуючи складну фінансово-економічну ситуацію більшість спеціалізованих садівничих господарств не здатні здійснювати розширене відтворення виробництва плодово-ягідних насаджень через недостатній рівень забезпечення технічної і технологічної бази. Більшість господарств скорочує площі плодкових насаджень через відсутність достатнього обсягу фінансових ресурсів для посадки та догляду за садом, а також необхідних технічних засобів під час збору врожаю та тривалого зберігання готової продукції свіжому

вигляді. Сучасна агропродовольча сфера, характеризуються тим фактом, що, більшість садівників використовують застарілу систему вирощування саду, яка в значній мірі зменшує ефективність галузі садівництва, а також не відповідає сучасним світовим вимогам. Актуальність зазначених проблем і обумовлює вибір теми дисертації, її актуальність і практичну значимість дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково – дослідної роботи Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету за темою «Підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу у вирішенні проблем соціального розвитку села» (номер державної реєстрації 0107U002227), у межах якої автором виконані дослідження, пов'язані з удосконаленням концептуальних підходів визначення економічної ефективності виробництва та переробки продукції садівництва на засадах інтеграції господарюючих суб'єктів, розробки оптимізаційної моделі породно – сортового складу, а також удосконалено механізм зберігання плодоягідної продукції у свіжому вигляді.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретико-методичних засад і розробка практичних рекомендацій з формування механізмів підвищення економічної ефективності виробництва та переробки продукції садівництва на засадах інтеграції господарюючих суб'єктів. Комплексний підхід до реалізації поставленої мети обумовив необхідність вирішення таких завдань:

- дослідити теоретичні аспекти теми та уточнити трактування сутності поняття «ефективність виробництва та переробки продукції садівництва»;
- розвинути концептуальні підходи до підвищення конкурентоспроможності та ефективності функціонування садівничих підприємств на засадах інтеграційної взаємодії;
- розробити організаційно-економічний механізм інтеграційної взаємодії господарюючих суб'єктів у системі виробництва і переробки продукції садівництва;
- удосконалити методичні підходи до оцінки впливу соціально-економічних факторів на процес вирощування, зберігання та реалізації продукції садівництва у інтегрованих структурах;
- сформулювати оптимізаційну модель організації процесу зберігання готової плодоягідної продукції;
- запропонувати розрахункову модель породно-сортового складу вирощування садівничої продукції у інтегрованій структурі виробництва і переробки продукції садівництва;
- розробити пропозиції з удосконалення структури маркетинг-інформаційної моделі підприємств з виробництва і переробки продукції садівництва.

Об'єктом дослідження є процеси підвищення економічної ефективності виробництва та переробки продукції садівництва.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів підвищення ефективності виробництва та переробки продукції садівництва на засадах інтеграції господарюючих суб'єктів.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дисертаційного дослідження є: основні положення економічної теорії, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з проблем економічної ефективності, принципи ринкової економіки, системний підхід до вивчення економічних явищ. У процесі проведення дослідження використовувалися такі методи: діалектичний, абстрактно-логічний (для вивчення закономірностей динаміки виробництва та переробки продукції садівництва); порівняльний та факторний аналіз (для оцінки впливу факторів на ефективність вирощування та переробки плодоягідної продукції); графічні методи (на основі яких встановлювалась залежність між показниками).

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти з питань функціонування аграрного сектору економіки, матеріали Державної служби статистики України, річні звіти сільськогосподарських підприємств, статистичні дані інформаційно-аналітичних видань, матеріали науково – практичних конференцій та семінарів. результати власних досліджень, матеріали анкетного опитування учасників ринку на всіх стадіях просування плодоягідної продукції на ринок, економічна і спеціальна література з економіки, агробізнесу та маркетингу щодо виробництва продукції садівництва.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних засад і розробці практичних рекомендацій з формування механізмів підвищення економічної ефективності виробництва та переробки продукції садівництва на засадах інтеграції господарюючих суб'єктів. Основні результати дослідження, що відображають наукову новизну, розкривають повноту і зміст дисертації полягають у наступному:

вперше:

- розроблено організаційно-економічний механізм інтеграційної взаємодії господарюючих суб'єктів у системі виробництва і переробки продукції садівництва, особливістю якого є впровадження системи «наскрізного» контролінгу у інтегрованій структурі, що забезпечує можливість отримання високоякісних рекомендацій в процесі прийняття управлінських рішень;

удосконалено:

- методичні підходи до оцінки впливу соціально-економічних факторів на процес вирощування, зберігання та реалізації продукції садівництва у інтегрованих структурах, що надає можливість сконцентрувати весь обсяг інформації від початку до кінця виробничого процесу;

- оптимізаційну модель організації процесу зберігання готової плодоягідної продукції за рахунок використання інноваційних технологій, в основу якої покладено механізм інтеграції підприємств, що спеціалізуються на вирощуванні та переробці продукції садівництва;

- розрахункову модель породно-сортового складу вирощування садівничої продукції, яка враховує весь комплекс затрат на посадку, догляд та збір врожаю більш ефективного сорту, розширення насаджень якого впливає на збільшення

загального рівня прибутку у інтегрованій структурі виробництва і переробки продукції садівництва;

набули подальшого розвитку:

- трактування сутності поняття «ефективність виробництва та переробки продукції садівництва», що базується на раціональному використанні ресурсного потенціалу, врахуванні витрат на проведення попереднього аналізу перед прийняттям управлінських рішень, що за умови чіткої послідовності та синергетичного ефекту вказаних факторів, призводить до росту кінцевого прибутку та посилення інтеграційних взаємозв'язків підприємств;

- концептуальні підходи до підвищення конкурентоспроможності та ефективності функціонування садівничих підприємств на засадах інтеграційної взаємодії, які передбачають швидке реагування сільськогосподарських виробників і переробних підприємств на введення інноваційних технологій щодо вирощування і більш тривалого зберігання продукції у свіжому вигляді;

- структуру маркетинг-інформаційної моделі підприємств з виробництва і переробки продукції садівництва, що слугує апаратом заздалегідь проведеного аналізу планово вкладених витрат у виробничий процес, виявлення найбільш «слабких місць» у інтегрованому технологічному ланцюгу та своєчасне їх усунення, а також виявлення резервного потенціалу підприємств.

Практичне значення одержаних результатів. Одержані в процесі дослідження результати створюють основу для вирішення проблем підвищення ефективності виробництва та переробки продукції садівництва на засадах інтеграції господарюючих суб'єктів і можуть бути використанні в роботі державних органів влади, підприємств різних форм власності, науково-дослідних установ.

Пропозиції дисертанта щодо підвищення ефективності виробництва та переробки продукції садівництва на засадах інтеграції господарюючих суб'єктів використовуються у практичній діяльності: Департаменту агропромислового комплексу та розвитку сільських територій Дніпропетровської облдержадміністрації (довідка № 389/12 від 18.12.2013 р.); Управління агропромислового розвитку Нікопольської районної державної адміністрації Дніпропетровської області (довідка № 305/01 від 22.01.2014 р.); у практичній діяльності сільськогосподарських підприємств Нікопольського району Дніпропетровської області: ТОВ «Придніпровський» (довідка № 105 від 12.08.2014 р.), ТОВ АФ «Берегиня» (довідка № 89 від 28.05.2014 р.); у навчальному процесі Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету (довідка № 42-11-1313 від 22.09.2014 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження є самостійно виконаною науковою працею. Усі висновки і результати, у тому числі й ті, що містять наукову новизну, сформовані здобувачем особисто і знайшли відображення в одноосібних наукових публікаціях і є результатом особистих досліджень.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження представлені у формі наукових доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях: «Аграрна наука ХХІ століття: реалії та

перспективи» (Дніпропетровськ, 2011), «Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи» (Дніпропетровськ, 2011), «Перспективы экономического развития» (Николаев, 2011), «Трансформаційні процеси в економіці держави та регіонів» (Запоріжжя, 2011), «Актуальні питання обліку і аудиту в аграрних формуваннях» (Дніпропетровськ, 2012), «Аграрна наука ХХІ століття: реалії та перспективи» (Дніпропетровськ, 2012), «Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи» (Дніпропетровськ, 2012), «Трансформаційні процеси в економіці держави та регіонів» (Запоріжжя, 2012), «Сталий розвиток підприємств, регіонів, країн» (Дніпропетровськ, 2012), «Аграрна наука ХХІ століття: реалії та перспективи» (Дніпропетровськ, 2013), «Підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках» (Одеса, 2013), «Облік, аудит, оподаткування та звітність: наукові підходи, практичні аспекти та освітні пріоритети» (Дніпропетровськ, 2013), «Облік, аудит, оподаткування та звітність в сучасних умовах» (Дніпропетровськ 2014).

Публікації. За темою дисертації опубліковано 26 наукових праць загальним обсягом 6,86 друк. арк. у журналах і збірниках наукових праць та у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій. Із них 2 колективні монографії, 8 публікацій – у фахових виданнях, 1 стаття – в інших виданнях, 1 публікація у закордонному виданні (4,41 ум. – друк. арк.), 14 – у матеріалах наукових конференцій (2,45 ум. – друк. арк.).

Обсяг та структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел. Повний обсяг дисертації викладено 218 сторінках комп'ютерного тексту, в тому числі 188 сторінок основного тексту. Дисертація містить 49 таблиць, 33 рисунки, 9 додатків – на 25 сторінках. Список використаних джерел налічує 263 найменування і розміщений на 30 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретико-методичні засади підвищення ефективності виробництва та переробки продукції садівництва на основі інтеграції господарюючих суб'єктів» обґрунтовано сутність та зміст ефективності виробництва та переробки продукції садівництва, досліджено теоретичні основи виробництва та переробки продукції садівництва на засадах інтеграції господарюючих суб'єктів, систематизовано методичні принципи та основи визначення економічної ефективності виробництва та переробки продукції садівництва.

Розвиток кооперації й інтеграції, як об'єктивний економічний процес, пов'язаний, з одного боку, із суспільним поділом праці і його спеціалізацією, а з іншого, з необхідністю взаємодії між окремими видами аграрного й промислового виробництва. Багатофакторний характер цього процесу припускає виділення найбільш типових ознак, які можуть бути покладені в

основу класифікації форм взаємодії сільськогосподарських і промислових підприємств на практиці.

Ефективність виробництва та переробки продукції садівництва – являє собою процес раціонального використання ресурсного потенціалу, а саме затрат посадкового матеріалу безпосередньо перед закладкою нового саду, затрат на ретельний та послідовний догляд за садом, а також затрат на проведення попереднього аналізу безпосередньо перед прийняттям управлінських рішень стосовно плодоягідної галузі, що в подальшому, за умови чіткої послідовності, призводить до росту кінцевого прибутку підприємства.

У процесі дослідження розраховано сукупний прямий економічний ефект від злиття підприємств, при якому необхідно враховувати, що окрім сукупного кількісного економічного ефекту, інтеграція підприємств супроводжується сукупністю як позитивних, так і негативних наслідків (рис. 1).

Рис. 1. Сукупність можливих наслідків за умови інтеграції підприємств

При сучасних масштабах сільськогосподарського виробництва спостерігається недостатнє узгодження між ним і торгівлею, що стримує підвищення ефективності сільського господарства, упровадження прогресивніших форм організації виробництва, доведення готової продукції до споживача. В свою чергу, агропромислова інтеграція зумовлює об'єднання зусиль і засобів у єдиний процес виробництва високоспеціалізованих і всебічно розвинутих галузей з виробництва, переробки, зберігання та реалізації сільськогосподарської продукції.

На нашу думку інтеграційні процеси саме для садівничих підприємств є вагомим поштовхом для їх подальшого успішного розвитку із якісною відповідністю існуючим європейським нормам. Отже об'єднання ресурсного потенціалу садівничих підприємств дозволить полегшити вирішення такої головної проблеми розвитку галузі, як брак коштів для купівлі та будівництва сучасної новітньої бази для виробництва і реалізації якісної готової продукції.

Використання показників економічної оцінки інтегрованих садівничих формувань повинно відповідати наступним основним вимогам: встановлення тісного взаємозв'язку окремих показників на основі їх порівнянності й динаміки всіх учасників інтеграції; науково обгрунтованій оцінці використання виробничих і трудових ресурсів, основних і обігових фондів, інвестицій, що сприяють стабільності економіки інтеграційного формування; досягнення єдності між окремими групами показників.

Зазначимо, що у сучасних умовах, агропромислова інтеграція садівничих підприємств є неодмінною складовою підвищення економічної ефективності функціонування галузі. Тому, констатуємо, що саме об'єднання спільних зусиль менш розвинених садівничих підприємств дозволить розширити майбутні перспективи розвитку останніх, підвищити якість вирощеної продукції, збільшити обсяги реалізації, покращити технології зберігання і переробки готової продукції, що тим самим вплине на збільшення кінцевого прибутку садівничих підприємств.

У другому розділі **«Оцінка тенденцій розвитку та ефективності виробництва й переробки продукції садівництва»** здійснено дослідження місця, значення та стану галузі садівництва в Україні; проведено ґрунтовний аналіз сучасного рівня виробництва та переробки продукції садівництва; проведено оцінку економічної ефективності виробництва та переробки продукції садівництва підприємствами регіону.

Садівництво є однією із традиційних сільськогосподарських галузей України, розвиток якої ґрунтується, перш за все, на досить сприятливих ґрунтово-кліматичних умовах для вирощування більшості плодових та ягідних культур, традиціях населення, його великих особистих потребах у цінних продуктах харчування, а також для галузі переробки - у сировині.

Оцінка головних показників, які характеризуються стан розвитку галузі садівництва нашої країни, а також аналіз динаміки зміни за останні 6 років, дає змогу наглядно зобразити, яке місце в рейтингу займає той чи інший регіон країни, а також оцінити, яку він має питому вагу у виробництві плодів та ягід станом на 2013 рік. Для цього доречно скористатися даними таблиці 1, де зображено якісне та відносне співвідношення кожної області до країни в цілому.

Проведений аналіз, дає змогу побачити, що сади Вінниці, як у минулому, так і на сьогоднішній день займають лідируючі позиції, а саме 12,0% у питомій вазі загального виробництва плодів по Україні. Поряд з цим, бачимо, що станом на 2013 рік Дніпропетровська область посіла 2 місце, а саме 7,6% питомої ваги виробництва плодоягідної продукції. Даний факт свідчить про якість та користь запровадженої державної підтримки для виробників садивної продукції, яка

передбачає надання субсидій та пільг для виробників плодів, а також підкреслює високий потенціал Дніпропетровського регіону щодо стану розвитку та подальшого підвищення ефективності виробництва продукції садівництва.

Таблиця 1

Питома вага та місце регіонів у виробництві плодів та ягід у 2013 році

Регіон	Плоди і ягоди		Регіон	Плоди і ягоди	
Україна	100,0	х	Львівська	4,2	10
в т.ч.:					
Автономна Республіка Крим	5,0	8	Миколаївська	2,1	18
Вінницька	12,0	1	Одеська	3,6	13-15
Волинська	1,6	22	Полтавська	5,1	7
Дніпропетровська	7,6	2	Рівненська	4,9	9
Донецька	5,4	5	Сумська	0,7	24-25
Житомирська	1,9	20-21	Тернопільська	2,4	16-17
Закарпатська	5,2	6	Харківська	4,0	11
Запорізька	3,6	13-15	Херсонська	3,6	13-15
Івано-Франківська	1,9	20-21	Хмельницька	7,3	3
Київська	3,8	12	Черкаська	2,4	16-17
Кіровоградська	1,3	23	Чернівецька	7,1	4
Луганська	2,0	19	Чернігівська	0,7	24-25

Відповідно до проведеного аналізу найвищий рівень рентабельності мають такі території, як АР Крим, Закарпатська, Запорізька, Львівська, Одеська, Сумська і Харківська області, де зазначений показник перевищує 20%, що свідчить про «баланс» між собівартістю і ціною реалізації готової продукції. В свою чергу, найбільш збитковими регіонами у 2013 році стали Івано-Франківська, Київська, Кіровоградська, Полтавська, Черкаська, Чернівецька та Чернігівська області, адже налічуючи високі затрати при виробництві продукції садівництва дані регіони понесли збитки при її реалізації, про що свідчить неефективність ведення галузі садівництва у даних регіонах.

Структура витрат плодів, ягід та винограду станом на 2013 рік (рис. 2) свідчить, що питома вага переробки плодоягідної продукції у загальній структурі становить 18%, в той час як більша частина готової продукції все ж таки споживається у свіжому вигляді. Стосовно Дніпропетровського регіону, зазначимо, що найкрупнішим переробним підприємством продукції садівництва є компанія «Біола», яка випускає широкий асортимент свіжих соків та нектарів, які під ретельним контролем технологів розливається в стерильних умовах на новітньому обладнанні. Зазначимо, що переробні підприємства даної марки розташовані на всій території України, що є запорукою безперебійного постачання свіжих фруктів для подальшого виготовлення соків, нектарів та інших фруктових напоїв.

В той же час, оцінюючи потенційні можливості садівничих підприємств Дніпропетровської області, зазначимо, що Нікопольський район, маючи у своєму складі ряд крупних господарств по виробництву продукції садівництва має всі передумови для формування ефективних інтеграційних формувань. Так,

звертаючи увагу на високі обсяги валового збору плодоягідної продукції даного району, підкреслимо перспективи розвитку не тільки безпосереднього вирощування плодів, а і їх якісної переробки.

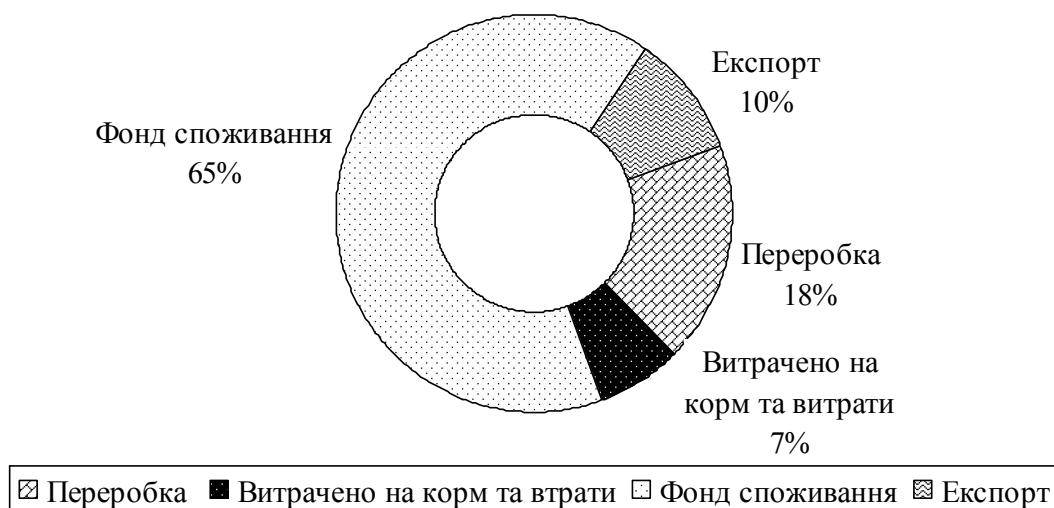

Рис. 2. Структура витрат плодоягідної продукції станом на 2013 рік

Визначено, що такі області як Вінницька, Дніпропетровська, Львівська, Хмельницька та Чернівецька мають найвищі показники за усіма зазначеними критеріям, адже має місце значний розмір питомої ваги площі зайнятої під садами у загальній структурі сільськогосподарських угідь, а також техніка і технологія виробництва, яка дозволяє отримувати високий обсяг валового збору плодів. При детальному аналізі таких територій, як Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська та Чернівецька області, доцільно підкреслити особливість щодо розподілу загальної структури сільськогосподарських угідь між різними видами насаджень.

Констатуємо, що з вище зазначених, так званих, регіонів – лідерів, які можна назвати спеціалізованими на виробництві плодоягідної продукції, тільки Дніпропетровська області являється одночасно і промисловим і аграрним регіоном. Доцільність вибору для аналізу у роботі саме Дніпропетровської області, підтверджується наступними факторами: значний розмір площі зайнятої під садами; високий рівень урожайності та валового збору продукції порівняно з іншими регіонами; технічне та технологічне забезпечення у достатній кількості; високий попит на продукцію; купівельна спроможність громадян.

Стосовно беззаперечного лідеру Дніпропетровської області за обсягом вирощування плодів є Нікопольський район, адже лише там розмір площі зайнятої під плодоягідними насадженнями досягає позначки майже 2100га і станом на 2013 рік частка цього району у загальному розмірі садівничих насаджень області складає 53%. Тому цілком очевидним є той факт, що завдяки саме Нікопольському району стан розвитку садівництва області загалом знаходиться на відмінному рівні в порівнянні з іншими регіонами країни. Серед 20 районів Дніпропетровської області можна виокремити 9, які вирощують

плоди та ягоди, при цьому розмір садів на даних територіях не перевищують 20 га.

Галузь садівництва Дніпропетровської області має стабільно позитивну динаміку, адже станом на 2013 рік в порівнянні з 2008 роком розмір площі зайнятої під садами розширився на 4,7%. В той час, як фактичний валовий збір плодоягідної продукції в цілому по регіону скоротився на 11,5% через скорочення обсягів виробництва у таких районах, як Василівський, Верхньодніпровський, Новомосковський, Покровський, Солонянський та Софіївський за рахунок зміни рівня спеціалізації виробничого процесу.

Проведено аналіз галузі садівництва сільськогосподарських підприємств Нікопольського району Дніпропетровської і встановлено, що однозначні лідируючі позиції за обсягом виробництва плодів і ягід займає ТОВ «Придніпровський», адже питома вага виробленої садівничої продукції станом на 2013 рік становить більше як 60% у загальній сукупності. Встановлено, що обсяг валового збору зібраного врожаю станом на 2013 рік становить 1967,9 т., що перевищує аналогічний показник підприємств-сусідів більше як на 1000т. Також відмічено ТОВ АФ «Берегиня», де аналогічний показник складає 25%, що свідчить про сталий розвиток плодово-ягідної галузі у даному господарстві. Стосовно інших підприємств, які були досліджені, зазначено недосконалий розвиток галузі, через відсутність достатньої інвестиційно-технічної бази.

Розраховано математичну модель взаємозалежності таких основних факторів як прибуток підприємства і статті основних затрат, які мають місце при безпосередньому виробництві плодів та ягід. Підтверджено високий рівень залежності основних виробничих факторів, адже коефіцієнт детермінації за проведеними підрахунками складає 100% і свідчить, що саме збільшення обсягів витрат змінної величини X (обсягу собівартості, виробничих витрат, а також урожайності), прямо пропорційно впливає на збільшення прибутку від реалізації плодів на 1 га площі плодоносних садів.

У третьому розділі «Механізми підвищення економічної ефективності продукції садівництва на засадах інтеграції господарюючих суб'єктів» обґрунтовано концептуальні підходи до підвищення економічної ефективності виробництва та переробки продукції садівництва, обґрунтовано модель оптимізації породно-сортового складу плодів як елемент підвищення ефективності спеціалізованих підприємств, вдосконалено шляхи інтеграційних взаємовідносин садівничих підприємств в умовах ефективного розвитку.

Запропоновано концептуальні підходи, до підвищення конкурентоспроможності та ефективності функціонування садівничих підприємств, які включають: запровадження «стратегії лідера», яка передбачає постійно діючи підходи по забезпеченню переваг конкретного господарства перед конкурентами; впровадження механізму швидкої адаптації та гнучкості, тобто швидке реагування сільськогосподарських виробників на введення інноваційних технологій; закріплення «авторитетного» статусу яка включає в себе наявність стабільну позицію садивного підприємства на ринку.

Пропонується застосовувати у виробничому процесі модель підвищення економічної ефективності виробництва продукції садівництва, яка включає в

себе ряд необхідних алгоритмів та блок-схем, підтверджених математичним розрахунком, що сприятиме розвитку галузі в подальшому. Для початку необхідно сформулювати ряд, так званих, «слабких місць» підприємства, усунення яких є першочерговою задачею для подальшого впровадження інновативних підходів у виробництво. Ми пропонуємо схему системного аналізу вирішення головних проблем у сфері виробництва та переробки продукції садівництва, додержання якої є передумовою успішного функціонування господарства на майбутнє.

Наступним концептуальним підходом щодо підвищення економічної ефективності садівничих підприємств є запровадження системи оперативного моніторингу, що дозволить проводити своєчасний та якісний аналіз конкурентного потенціалу підприємств, а також надасть можливість оцінити інформацію з боку її актуальності, достовірності, якості та потреби у подальшому її використанні.

Розроблено механізм системи «наскрізного» контролінгу, що зорієнтований на подальше забезпечення ефективного функціонування підприємств з виробництва та переробки продукції садівництва, який є однією із ефективних систем управління інтегрованими підприємствами, а також системою, економічна сутність якої полягає в процесі перетворення та інтеграції існуючих методів обліку, аналізу, планування і контролю в систему управління інтегрованою структурою, орієнтовану на досягнення всіх завдань, що постають перед нею. Даний механізм спрямований на ефективне стратегічне та оперативне планування, прогнозування та контроль, які дозволяють передбачити та вирішити проблеми в майбутньому (рис. 3).

В перспективі запровадження даного механізму дозволить знизити витрати садівничих та переробних підприємств за рахунок ефективного управління ресурсами, забезпечити конкурентоспроможність, зберегти та примножити власну частку ринку.

Доведено, що залежно від політики маркетингу, яка організована на підприємствах, є різні варіанти збуту готової продукції. В залежності від формату підприємства та рівня його розвитку і розгалуженості маємо різні способи доставки плодів до кінцевого споживача. Тобто варіант, де товаровиробник має власну службу по збуту готової продукції або має налагоджену систему зв'язків із торгівельним представником служби по збуту плодів, чи безпосередньо із агентом по збуту, який безпосередньо контактує із оптовим покупцем.

Запропонована структура маркетинг-інформаційної моделі, яка дає можливість провести детальний аналіз виробничого процесу безпосередньо перед прийняттям конкретних управлінських рішень, що дозволяє уникнути непередбачено понесених затрат, оптимізації витрат ресурсного потенціалу, усунення «слабких місць» на підприємствах та в результаті максимізації кінцевого прибутку. Вартість даної послуги провідних маркетингових компаній коштує близько 8 тис. грн. і триває в середньому 1,5 місяці. Дана процедура, за умови її щорічного проведення впливає на збільшення обсягів реалізації, поліпшення якості продукції, пропозиція новітніх технологій, додатковий

аналіз стану розвитку підприємств-конкурентів, як однієї з передумов успішного розвитку власного підприємства.

Рис. 3. Механізм впровадження системи «наскрізного» контролінгу як передумови забезпечення інтеграційної взаємодії господарюючих суб'єктів галузі садівництва

В результаті дослідження обґрунтовано пропозиції з оптимізації породно-сортового складу вирощування садівничої продукції у інтегрованій структурі виробництва і переробки продукції садівництва. Розроблено розрахункову модель заміщення посадки менш ефективного, з точки зору всіх економічних показників, сорту яблук, на більш ефективний. В даному контексті врахована повна сукупність понесених затрат на купівлю садивного матеріалу, посадку та догляд за садом, а також оплата праці працівникам саду. Результати представленого розрахунку показали, що впровадження системи оновлення породно-сортового складу яблук дасть можливість підприємству отримати додатковий прибуток у розмірі 749,6 тис. грн. Отримання запланованого економічного ефекту підприємством у повному обсязі, за умови впровадження оновленої системи посадки можливе через 2,9 років.

Запропоновано модель розрахунку будівництва колективного фруктосховища у інтегрованій структурі садівничих підприємств. Розрахунки ефективності запропонованої моделі здійснювалися на прикладі підприємств садівництва Нікопольського району Дніпропетровської області за двома варіантами. За першим варіантом вміст новітнього фруктосховища складатиме 5000 тис. тонн, а за другим – 10000 тис. тонн. Спираючись на державні нормативи, розрахований кошторис будівництва колективного фруктосховища за обома варіантами капіталовкладень. Розрахований економічний ефект від впровадження нової системи зберігання плодоягідної продукції на прикладі утримання 100 тонн яблук і 100 тонн черешні. За результатами розрахунку встановлено, що підприємства матимуть змогу отримувати в середньому 250 тис. грн. додаткового прибутку при цьому не розширюючи обсяги насаджень. За умови впровадження запропонованих рекомендацій садівничі підприємства зможуть на 40% збільшити кінцевий прибуток від реалізації плодоягідної продукції, за рахунок значного зменшення природних втрат продукції, а також продовження реалізаційного періоду. Розрахований термін окупності даного інвестиційного проекту складає 5 років.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі на основі теоретичного узагальнення обґрунтовано методичні засади і розроблено практичні рекомендації щодо вирішення важливого наукового і практичного завдання формування механізмів підвищення економічної ефективності виробництва та переробки продукції садівництва на засадах інтеграції господарюючих суб'єктів.

За результатами дослідження зроблено висновки теоретичного, методичного і науково-прикладного характеру:

1. Досліджено і доповнено теоретико-методичні засади підвищення економічної ефективності виробництва продукції садівництва на основі інтеграційної взаємодії господарюючих суб'єктів. Обґрунтовано визначення поняття «ефективність виробництва та переробки продукції садівництва», яке являє собою безпосередню результативну категорію з найвищим та найповнішим ступенем узагальнення та відображення якості економічних процесів та явищ в системі взаємозалежних ринкових категорій виражає виробничі відносини з приводу отримання кінцевого корисного ефекту за рахунок зростання якості детального аналізу, який проводиться перед початком виробництва.

2. Доведено, що в сучасних умовах, агропромислова інтеграція садівничих підприємств є неодмінною складовою підвищення економічної ефективності функціонування галузі і отже саме об'єднання спільних зусиль менш розвинених садівничих підприємств дозволить розширити майбутні перспективи майбутнього розвитку останніх, підвищити якість вирощеної продукції, збільшити обсяги реалізації, покращити технології зберігання і переробки готової продукції, що тим самим вплине на збільшення кінцевого прибутку садівничих підприємств.

3. В результаті дослідження удосконалено методичні підходи щодо оцінки та визначення впливу соціально-економічних факторів на процес вирощування, зберігання та реалізації продукції садівництва у інтегрованих структурах, що надає можливість сконцентрувати весь обсяг інформації від початку до кінця виробничого процесу. Розраховано математичну модель взаємозалежності таких основних факторів як прибуток підприємства і статті основних затрат, які мають місце при безпосередньому виробництві плодів та ягід.

4. Проаналізовано ефективність діяльності садівничих підприємств за результатами від реалізації плодів по регіонах країни станом на 2013 рік, підкреслено, що найвищий рівень рентабельності мають такі території, як АР Крим, Дніпропетровська, Запорізька, Одеська, Сумська і Тернопільська області, де зазначений показник перевищує 20%. В той же час, найвищі прибутки показали такі регіони, як АР Крим, Вінницька, Дніпропетровська, Запорізька, Миколаївська та Хмельницька області. Також встановлено, що серед індустріальних регіонів країни, лідером за вирощуванням плодоягідної продукції є Дніпропетровська область, що і обумовило проведення детального аналізу галузі садівництва саме цього регіону.

5. Здійснено аналітичне дослідження діяльності підприємств садівництва Нікопольського району Дніпропетровської і встановлено, що однозначні лідируючі позиції за обсягом виробництва плодів і ягід займає ТОВ «Придніпровський», адже питома вага виробленої садівничої продукції станом на 2013 рік становить більше як 60% у загальній сукупності. Встановлено, що обсяг валового збору зібраного врожаю станом на 2013 рік становить 1967,9 т., що перевищує аналогічний показник підприємств-сусідів більше як на 1000т. Також відмічено ТОВ АФ «Берегиня», де аналогічний показник складає 25%, що свідчить про сталий розвиток плодово-ягідної галузі у даному господарстві. Стосовно інших підприємств, які були досліджені, зазначено недосконалий розвиток галузі, через відсутність достатньої інвестиційно-технічної бази.

6. Розроблено концептуальні підходи до підвищення економічної ефективності виробництва та переробки продукції садівництва за рахунок впровадження системи «наскрізного» контролінгу як передумови забезпечення ефективного функціонування інтегрованої структури садівничих підприємств, за рахунок підвищення якості прийнятих управлінських рішень в процесі планування оперативної і стратегічної діяльності інтегрованого об'єднання.

7. Удосконалено модель оптимізації породно-сортового складу вирощування садівничої продукції, яка враховує весь комплекс затрат на посадку, догляд та збір врожаю більш ефективного сорту, розширення насаджень якого впливає на збільшення загальної прибутковості галузі. Результати представленого розрахунку показали, що впровадження системи оновлення породно-сортового складу яблук дасть можливість підприємству отримати додатковий прибуток у розмірі 749,6 тис. грн. За рахунок збільшення питомої ваги насаджень більш ефективного сорту на 3%, загальний чистого прибутку підприємства від реалізації продукції садівництва збільшиться на 2,7%.

8. Обґрунтовані рекомендації з удосконалення складової маркетингової політики садівничих підприємств у вигляді оптимізації процесу зберігання готової продукції з використанням інноваційних технологій за рахунок кооперації ресурсного потенціалу ряду аграрних підприємств на засадах інтеграційної взаємодії, що спеціалізуються на вирощуванні садівничої продукції. Розрахований економічний ефект від впровадження нової системи зберігання, за результатами якого підприємство матиме змогу отримувати в середньому 250 тис. грн. додаткового прибутку при цьому не розширюючи обсяги насаджень. Розрахований термін окупності даного інвестиційного проекту, який складає 5 років.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії

1. Одношевна О.О. Динаміка та перспективи стратегічного розвитку галузі садівництва / [Бузівський В.В., Гаврилюк Л.А., Кошельник В.М., Одношевна О.О. та ін.]// Стан, тенденції та перспективи розвитку аграрної економіки: [монографія]. – Умань: Сочінський, 2012. – частина 1.- С. 206 – 212. *Особистий внесок: обґрунтовано стратегічні напрями розвитку підприємств галузі садівництва на інтеграційних принципах*

2. Одношевна О.О. Аналіз сучасних тенденцій виробництва продукції садівництва на прикладі Дніпропетровського регіону / [Гельман В.М., Линенко А.В., Мельник Л.Ю., Одношевна О.О. та ін.]// Інтеграція освіти, науки та бізнесу: [монографія]. – Запорізький національний університет, 2013. - С. 153 – 163. *Особистий внесок: проведено ґрунтовний аналіз та визначено основні тенденції виробництва продукції садівництва в Дніпропетровській області*

Статті у наукових фахових виданнях:

1. Одношевна О.О. Підвищення ефективності виробництва плодів / О.О. Одношевна // Агросвіт. – 2011. – №. – 13-14. С. 62 – 66.

2. Одношевна О.О. Виробництво і захист садивного матеріалу, як передумова підвищення ефективності розвитку галузі/ О.О. Одношевна // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. Петра Василенка». – 2012р. – випуск 126. - С. 244 – 248.

3. Одношевна О.О. Методологічні принципи і методичні основи визначення економічної ефективності виробництва / О.О. Одношевна // Економіка та держава. - 2012. – № 6. – С. 94 – 98.

4. Одношевна О.О. Реалії та перспективи сталого розвитку виробництва плодово-ягідної продукції в Україні / О.О. Одношевна // Сталий розвиток економіки. Всеукраїнський науково-виробничий журнал, - 2012. - №.6. – С.55 – 58.

5. Одношевна О.О. Розвиток плодоягідного виробництва в Дніпропетровській області / О.О. Одношевна // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. - 2013 – випуск 1(6). - том 1 – С. 208 – 213.

6. Одношевна О.О. Регіональні особливості виробництва пріоритетних видів плодів та ягід / О.О. Одношевна // Вісник Сумського національного аграрного університету – 2013. – №.4(55). – С.65. – 68.

7. Одношевна О.О. Концепт економічного розвитку садівничих підприємств в умовах посилення інтеграційних процесів / О.О. Одношевна // Вісник Одеського національного університету. Серія Економіка. – 2014. – Том 19. – Випуск 3/2. – С. 157–160.

8. Одношевна О.О. Інтеграція господарюючих суб'єктів як основа ефективного виробництва та переробки продукції садівництва / О.О. Одношевна // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки. – Випуск 7/2. – 2014. – С. 42 – 46.

Статті в інших виданнях:

9. Одношевна О.О. Концептуальные подходы повышения экономической эффективности производства продукции садоводства / О.О. Одношевна // Экономика и предпринимательство, научный журнал, г. Москва – 2013. – №. – 11. – С. 651 – 656.

10. Одношевна О.О. Оптимізація породно-сортового складу плодів, як одного із чинників підвищення прибутку садівничого підприємства / О.О. Одношевна // Науковий журнал «Молодий вчений». – 2014. – випуск 7 (10) – С. 56 – 58.

Матеріали наукових конференцій:

11. Одношевна О.О. Економічна ефективність вкладання інвестицій у промислове садівництво / О.О. Одношевна // Аграрна наука ХХІ століття реалії та перспективи: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Дніпропетровськ, 1- 4 березня 2011р. – Дніпропетровськ, 2011. – С. 52 – 54.

12. Одношевна О.О. Роль інноваційної політики садівницьких підприємств на розвиток галузі / О.О. Одношевна // Забезпечення сталого розвитку аграрного сектора економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет – конференції, м. Дніпропетровськ, 25-27 жовтня 2011 р. – Дніпропетровськ, 2011. – С.48 – 50.

13. Одношевна О.О. Сучасний стан та система ведення садівництва в Україні / О.О. Одношевна // Трансформаційні процеси в економіці держави та регіонів: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 20-21 жовтня 2011р. – Запоріжжя, 2011. – С.85 – 87.

14. Одношевна О.О. Оптимізація обліку витрат продукції садівництва на сільськогосподарських підприємствах / О.О. Одношевна // Матеріали міжнародної науково-практичної інтернет – конференції, м. Миколаїв, 31 жовтня 2011р. – Миколаїв, 2011. – С.28 – 30.

15. Одношевна О.О. Дослідження проблеми розвитку галузі садівництва в Дніпропетровській області та основні напрями їх вирішення / О.О. Одношевна // Аграрна наука ХХІ століття: реалії та перспективи: матеріали II міжнародно-практичної інтернет – конференції Том № 2 , м. Дніпропетровськ 28 лютого – 1 березня 2012 р. – Дніпропетровськ, 2012. – С.41 – 42.

16. Одношевна О.О. Облік і аудит виробництва продукції садівництва / О.О. Одношевна // Актуальні питання обліку і аудиту в аграрних формуваннях:

матеріали науково-практичної конференції, м. Дніпропетровськ 14 березня 2012р. – Дніпропетровськ, 2012. – С.19 – 21.

17. Одношевна О.О. Методика визначення ефективності виробництва продукції садівництва / О.О. Одношевна // Трансформаційні процеси в економіці держави та регіонів: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції м. Запоріжжя 20-21 жовтня 2012р. – Дніпропетровськ, 2012. – С.260 – 261.

18. Одношевна О.О. Удосконалення системи ведення галузі садівництва на основі розробленої державою галузевої програми / О.О. Одношевна // Забезпечення сталого розвитку аграрного сектора економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет – конференції, м. Дніпропетровськ, 30-31 жовтня 2012 р. – Дніпропетровськ, 2012. – С.164 – 166.

19. Одношевна О.О. Реалії та перспективи сталого розвитку виробництва плодоягідної продукції в Україні / О.О. Одношевна // Сталий розвиток підприємств, регіонів, країн: матеріали міжнародної наукової конференції том 1, м. Дніпропетровськ, 5 – 7 листопада 2012р. – Дніпропетровськ, 2012. – С.47 – 49.

20. Одношевна О.О. Облік та калькуляція собівартості плодоягідної продукції / О.О. Одношевна // Аграрна наука XXI: реалії та перспективи: матеріали науково-практичної конференції м. Дніпропетровськ 19 – 21 лютого 2013 р. – Дніпропетровськ, 2013. – С. 48 – 50.

21. Одношевна О.О. Аудит виробництва та реалізації продукції садівництва / О.О. Одношевна // Аграрна наука XXI: реалії та перспективи: матеріали науково-практичної конференції м. Дніпропетровськ 14 – 16 травня 2013 р. – Дніпропетровськ, 2013. – С. 92 – 94.

22. Одношевна О.О. Аспекти дослідження пріоритетних видів виробництва плодів та ягід загалом по Україні та конкретно по Дніпропетровському регіону / О.О. Одношевна // Підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках: матеріали V Міжнародна науково-практична конференції м. Дніпропетровськ 13 – 14 червня 2013р. – Одеса, 2013. – С. 129 – 130.

23. Одношевна О.О. Удосконалення маркетингової політики садівничих підприємств як передумова ефективного функціонування плодоягідної галузі в конкурентних умовах / О.О. Одношевна // Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: матеріали IV міжнародної науково-практичної Інтернет – конференції м. Дніпропетровськ 28-29 листопада 2013р. – Дніпропетровськ, 2013. – С. 28 – 30.

24. Одношевна О.О. Механізм впровадження системи контролінгу як передумови прийняття якісних управлінських рішень садівничими підприємствами / О.О. Одношевна // Облік, аудит, оподаткування та звітність в сучасних умовах: матеріали II Всеукраїнської науково – практичної інтернет – конференції м. Дніпропетровськ 14-16 травня 2014р. – Дніпропетровськ, 2014. – С. 129-131.

АНОТАЦІЯ

Одношевна О.О. Підвищення ефективності виробництва та переробки продукції садівництва на засадах інтеграції господарюючих суб'єктів. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Одеська національна академія харчових технологій, Одеса, 2014.

У дисертації обґрунтовано сутність та зміст ефективності виробництва та переробки продукції садівництва, досліджено теоретичні основи виробництва та переробки продукції садівництва на засадах інтеграції господарюючих суб'єктів, систематизовано методичні принципи та основи визначення економічної ефективності виробництва та переробки продукції садівництва.

Здійснено дослідження місця, значення та стан галузі садівництва в Україні; проведено ґрунтовний аналіз сучасного рівня виробництва та переробки продукції садівництва; проведено оцінку економічної ефективності виробництва та переробки продукції садівництва підприємствами регіону.

Обґрунтовано концептуальні підходи до підвищення економічної ефективності виробництва та переробки продукції садівництва, обґрунтовано модель оптимізації породно-сортового складу плодів як елемент підвищення ефективності спеціалізованих підприємств, вдосконалено шляхи інтеграційних взаємовідносин садівничих підприємств в умовах ефективного розвитку.

Ключові слова: ефективність, продукція садівництва, інтеграція, контролінг, садівничі підприємства.

АННОТАЦИЯ

Одношевна О.О. Повышение эффективности производства и переработки продукции садоводства на принципах интеграции хозяйствующих субъектов. – Рукопись.

Диссертация на получение научной степени кандидата экономических наук за специальностью 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (за видами экономической деятельности). – Одесская национальная академия пищевых технологий, Одесса, 2014.

В диссертации обовснено сущность и содержание эффективности производства и переработки продукции садоводства, исследованы теоретические основы производства и переработки продукции садоводства на принципах интеграции хозяйствующих субъектов, систематизированы методические принципы и основы определения экономической эффективности производства и переработки продукции садоводства.

Эффективность производства и переработки продукции садоводства представляет собой процесс рационального использования ресурсного потенциала, а именно затрат посадочного материала непосредственно перед закладкой нового сада, затрат на тщательный и последовательный уход за садом, а также затрат на проведение предыдущего анализа непосредственно перед принятием управленческих решений относительно плодоягодной

отрасли, что в дальнейшем, при условии четкой последовательности, приводит к росту конечной прибыли предприятия.

Осуществлено исследование места, значения и состояние отрасли садоводства в Украине; проведен основательный анализ современного уровня производства и переработки продукции садоводства; проведена оценка экономической эффективности производства и переработки продукции садоводства предприятиями региона.

Рассчитана математическая модель взаимозависимости таких основных факторов как прибыль предприятия и статьи основных затрат, которые имеют место при непосредственном производстве плодов и ягод. Подтвержден высокий уровень зависимости основных производственных факторов, ведь коэффициент детерминации по проведенным подсчетам составляет 100% и свидетельствует, что само увеличение объемов расходов переменной величины X (объему себестоимости, производственных расходов, а также урожайности), прямо пропорционально влияет на увеличение прибыли от реализации плодов на 1 гектар площади плодоносных садов.

Обоснованы концептуальные подходы к повышению экономической эффективности производства и переработки продукции садоводства, обоснована модель оптимизация породно-сортового состава плодов как элемент повышения эффективности специализированных предприятий, усовершенствованы пути интеграционных взаимоотношений предприятий садовников в условиях эффективного развития.

Предложено применять в производственном процессе модель повышения экономической эффективности производства продукции садоводства, которая включает у себя ряд необходимых алгоритмов и блок-схем, подтвержденных математическим расчетом, который будет содействовать развитию отрасли в дальнейшем. Для начала необходимо сформировать ряд, так называемых, «слабых мест» предприятия, устранение которых является первоочередной задачей для дальнейшего внедрения инновационных подходов в производство.

Разработан механизм системы контроллинга, сориентированный на дальнейшее обеспечение эффективного функционирования садоводческих предприятий, который является одной из эффективных систем управления, а также системой, экономическая сущность которой заключается в процессе превращения и интеграции существующих методов учета, анализа, планирования и контроля в систему управления предприятием, ориентированную на достижение всех задач, которые появляются перед ним.

Предложена модель расчета строительства коллективного фруктохранилища для садоводческих хозяйств Никопольского района Днепропетровской области за двумя вариантами. За первым вариантом содержимое новейшего фруктохранилища будет составлять 5000 тыс. тонн, а за вторым – 10000 тыс. тонн. Рассчитанный экономический эффект от внедрения новой системы хранения плодоягодной продукции на примере содержания 100 тонн яблок и 100 тонн черешни. По результатам расчета установлено, что предприятие будет иметь возможность получать в среднем 250 тыс. грн. дополнительного дохода при этом, не расширяя объемы насаждений. При

условии внедрения предложенных рекомендаций предприятия садовников смогут на 40% увеличить конечную прибыль от реализации плодоягодной продукции, за счет значительного уменьшения естественных потерь продукции, а также продолжения реализационного периода. Рассчитанный срок окупаемости данного инвестиционного проекта, который складывается 5 лет.

Ключевые слова: эффективность, продукция садоводства, интеграция, контроллинг, предприятия садовников.

SUMMARY

Одношевна О. О. Increase of efficiency of production and processing of gardening products on principles of integration of managing subjects—Manuscript.

Dissertation on getting scientific degree of candidate of economic sciences on speciality 08.00.04 – economy and management enterprises (after the types of economic activity). – Odesa national academy of food technologies, Odesa, 2014.

In dissertation обґрунтовано essence and maintenance of efficiency of production and processing of gardening products, theoretical bases of production and processing of gardening products are investigational on principles of integration of managing subjects, methodical principles and bases of determination of economic efficiency of production and processing of gardening products are systematized.

Research of place, value and state of gardening industry are carried out in Ukraine; the sound analysis of modern level of production and processing of gardening products is conducted; the estimation of economic efficiency of production and processing of gardening products is conducted by the enterprises of region.

The conceptual going is reasonable near the increase of economic efficiency of production and processing of gardening products, a model is reasonable optimization of high pedigree-quality composition of garden-stuffs as element of increase of efficiency of the specialized enterprises, the ways of integration mutual relations of enterprises of gardener are improved in the conditions of effective development.

Keywords: efficiency, gardening products, integration, контролінг, enterprises of gardener.